

EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 20.7.2021
SWD(2021) 704 final

KOMISSION YKSIKÖIDEN VALMISTELUASIAKIRJA

Oikeusvaltiokertomus 2021
Luku: Oikeusvaltiotilanne Kyproksessa

Oheisasiakirja

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

Oikeusvaltiokertomus 2021
Oikeusvaltiotilanne Euroopan unionissa

{COM(2021) 700 final} - {SWD(2021) 701 final} - {SWD(2021) 702 final} -
{SWD(2021) 703 final} - {SWD(2021) 705 final} - {SWD(2021) 706 final} -
{SWD(2021) 707 final} - {SWD(2021) 708 final} - {SWD(2021) 709 final} -
{SWD(2021) 710 final} - {SWD(2021) 711 final} - {SWD(2021) 712 final} -
{SWD(2021) 713 final} - {SWD(2021) 714 final} - {SWD(2021) 715 final} -
{SWD(2021) 716 final} - {SWD(2021) 717 final} - {SWD(2021) 718 final} -
{SWD(2021) 719 final} - {SWD(2021) 720 final} - {SWD(2021) 721 final} -
{SWD(2021) 722 final} - {SWD(2021) 723 final} - {SWD(2021) 724 final} -
{SWD(2021) 725 final} - {SWD(2021) 726 final} - {SWD(2021) 727 final}

TIIVISTELMÄ

Kyproksen oikeuslaitoksen rakenteellinen uudistus jatkuu, mutta se on viivästynyt. Parlamentin käsiteltävänä on lakiehdotus nykyisen korkeimman oikeuden jakamisesta perustuslakituomioistuimeksi ja korkeimmaksi oikeudeksi sekä näiden kahden uuden tuomioistuimen tuomareiden ja presidenttien nimitysmenettelyistä. Tasavallan presidentti päättää näistä nimityksistä neuvoo-antavan tuomarineuvoston antamien ei-sitovien lausuntojen perusteella. On tärkeää, että uudistuksella taataan oikeuslaitoksen riippumattomuus unionin oikeuden mukaisesti ja ottaen huomioon Euroopan neuvoston suositukset. Parlamentissa keskustellaan myös muutoksenhakutuomioistuimen perustamisesta. Erityistuomioistuinten perustaminen ja tuomioistuinten uudelleenjärjestely ovat käynnissä. Uudet siviiliprosessisäännöt on hyväksytty, ja niiden tarkoituksena on nopeuttaa oikeudenkäyntimenettelyjä. Syyttäjälaitoksen valmiuksien parantaminen jatkuu, mukaan lukien tehtävien eriyttäminen ja rekrytointimenettelyt. Lisä uudistuksilla pyritään ratkaisemaan oikeuslaitoksen tehokkuuteen ja laatuun, erityisesti digitaaliseen siirtymään, liittyviä merkittäviä haasteita. Siviili-, kauppaa- ja hallinto-oikeudelliset menettelyt ovat edelleen hyvin pitkiä.

Kypros jatkaa korruption torjuntaa koskevan lainsäädäntökehityksensä parantamista, vaikka jotkin tärkeät uudistukset, kuten korruptiontorjuntaviraston perustaminen, väärinkäytösten paljastajien suojeleminen sekä lobbauksen ja vaaleilla valittujen luottamushenkilöiden varallisuusilmoitusten sääntely, ovat vielä kesken. Läpinäkyvyydestä ja korruption ehkäisemisestä vastaavan viraston tehtävänä on valvoa vuosia 2021–2026 koskevan uuden korruptiontorjuntasuunnitelman täytäntöönpanoa. Korruptiotapausten tutkintaa on jatkettu, ja urheilukilpailujen manipulointi erottuu erityisenä riskialueena, vaikka korruptiotapauksiin liittyviä tuomioita on edelleen vähän. Ylimmän syyttäjän virasto on saanut uusia resursseja, ja rikoslain muutoksella on tiukennettu virka-aseman väärinkäytöstä määrättäviä rangaistuksia, mikä mahdollistaa erityisten tutkintamenetelmien käyttämisen tällaisen väärinkäytön tutkinnassa. Hallitus on käynnistänyt tutkimuksen sijoittajien kansalaisuusjärjestelyistä vastataksaan korruptioväitteisiin, joissa on osallisina ulkomaalaisia henkilöitä ja korkearvoisia virkamiehiä. Korruption torjuntaa koskevilla uusilla käytännösäännöillä pyritään parantamaan poliisin lahjomattomuutta. Covid-19-pandemian aikana on käynnistetty toimia taloudellisen avun antamiseksi sekä petos- ja korruptioriskin lieventämiseksi.

Perustuslaissa taataan sananvapauden ja tiedonsaantioikeuden oikeudellinen ja muodollinen suoja. Johdetussa oikeudessa nimenomaisesti taataan toimittajien oikeus suojella lähteitään ja edistetään tiedotusvälineiden moniarvoisuutta radio- ja televisioalalla. Joulukuusta 2020 alkaen johdetussa oikeudessa on vahvistettu tietojen julkisen saatavuuden puitteet ja edellytykset, minkä lisäksi siinä säädetään tietovaltuutetun perustamisesta. Lakiehdotuksilla, jotka on tarkoitus hyväksyä vuoden 2021 jälkipuoliskolla, pyritään vahvistamaan Kyproksen radio- ja televisioviranomaisen riippumattomuutta siten, että parannetaan sananvapautta koskevia takeita ja lisätään omistajuuden läpinäkyvyyttä.

Hallitusjärjestelmän osien keskinäiseen valvontaan sisältyy kuulemismenettely osana paremman sääntelyn hanketta. Lakiehdotuksia koskeva kuulemismenettely rajoittuu kuitenkin edustajainhuoneessa käytäviin keskusteluihin, ja kansalaisten oikeuteen tutustua ehdotuksiin liittyy ongelmia. Perustuslakiin kirjattua poikkeustilaa ei ole julistettu pandemian aikana. Kansalaisille ja yrityksille on kuitenkin asetettu karanteenilain mukaisia rajoituksia. Laissa annetaan ministerineuvostolle valtuudet antaa covid-19-pandemiaan liittyviä asetuksia. Joillakin kansalaisyhteiskunnan järjestöillä on edelleen tiettyjä rekisteröintikehystä koskevia

haasteita, kuten vuoden 2020 oikeusvaltiota koskevassa vuosikertomuksessa todetaan. Uudessa lainsäädännössä on kuitenkin havaittavissa parannuksia, joilla helpotetaan kansalaisjärjestöjen muodostamien liittojen rekisteröintiä.

I. OIKEUSLAITOS

Tuomioistuinjärjestelmä¹ koostuu kuudesta aluetuomioistuimesta, kuudesta rikostuomioistuimesta², hallintotuomioistuimesta³, kansainvälisen suojelun hallintotuomioistuimesta⁴ ja korkeimmasta oikeudesta⁵. Perustuslakituomioistuimen perustaminen on käynnissä. Lisäksi on perhetuomioistuimia, vuokranvalvontatuomioistuimia, työtuomioistuimia ja sotilastuomioistuin.⁶ Kaikissa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimissa toimii yhteensä 113 tuomaria ja korkeimmassa oikeudessa 13 tuomaria. Tasavallan presidentti nimittää korkeimman oikeuden tuomarit tuomioistuinlaitoksen tuomareiden keskuudesta korkeimman oikeuden suosituksesta. Presidentti ei ole velvollinen noudattamaan suositusta. Vakiintuneen käytännön mukaisesti tasavallan presidentti kuitenkin noudattaa korkeimman oikeuden suosituksia, joissa ehdotetaan virkaiän perusteella vanhinta tuomaria kuhunkin avoimeen virkaan. Samaa käytäntöä sovelletaan korkeimman oikeuden presidentin nimittämiseen, minkä osalta tasavallan presidentti noudattaa aina suositusta nimittää vanhin kyseisen tuomioistuimen palveluksessa toimiva tuomari.⁷ Ensimmäisen oikeusasteen tuomarit nimittää, siirtää ja ylentää ylin tuomarineuvosto, joka koostuu kaikista korkeimman oikeuden jäsenistä (presidentti ja 12 tuomaria).⁸ Syyttäjävirsto on riippumaton, ja se toimii tasavallan ylimmän syyttäjän alaisuudessa. Ylin syyttäjä johtaa tasavallan syyttäjälaitosta, joka on häntä avustava riippumaton virasto, joka ei ole minkään ministeriön alainen.⁹ Ylimmällä syyttäjällä on oikeus harkintansa mukaan yleisen edun nimissä panna vireille, hoitaa, ottaa vastuulleen ja lopettaa ketä tahansa (luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä) vastaan tehtyä rikosta koskeva menettely. Ylin syyttäjä on myös tasavallan, presidentin, ministerineuvoston ja yksittäisten ministerien oikeudellinen neuvonantaja. Hän hoitaa kaikkia muita perustuslaissa tai laissa hänelle annettuja tehtäviä.¹⁰ Kypros osallistuu Euroopan syyttäjänviraston toimintaan. Riippumattomalla kansallisella asianajajaliitolla on jäseniään koskeva sääntely- ja kurinpitovalta.

¹ CEPEJ:n vuonna 2021 tekemä tutkimus oikeuslaitosten toimivuudesta EU:n jäsenvaltioissa.

² Rikostuomioistuimella on täysi kuulemis- ja harkintavalta toimiessaan ensimmäisenä oikeusasteena rikosasiassa.

³ Laki 131(I)/2015 hallintotuomioistuimen perustamisesta ja toiminnasta.

⁴ Laki 73(I)/2018 kansainvälisen suojelun hallintotuomioistuimen perustamisesta ja toiminnasta.

⁵ Korkein oikeus toimii muutoksenhakuelimenä. Se toimii myös perustuslakituomioistuimena.

⁶ Kyproksen korkeimman oikeuden panos oikeusvaltiota koskevaan vuosikertomukseen 2021..

⁷ Kyproksen panos oikeusvaltiota koskevaan vuosikertomukseen 2021, korkeimman oikeuden panos oikeusvaltiota koskevaan vuosikertomukseen 2021, s. 6, ja korkeimmalta oikeudelta Kyprokseen tehdyn maavierailun yhteydessä saadut tiedot.

⁸ Kyproksen perustuslain 157 §:n 2 momentissa säädetään, että oikeusvirkamiesten nimittäminen, ylentäminen, siirtäminen, nimityksen päättäminen, erottaminen ja kurinpitoasiat kuuluvat yksinomaan ylimmän tuomarineuvoston toimivaltaan. Edellä mainittua perustuslain säännöstä tarkennetaan oikeuslaitosta koskevan lain nro 33/64 10 §:ssä.

⁹ Nämä kaksi tehtävää, eli syyttäminen ja oikeudellinen neuvonta, ovat erillisiä, ja niissä molemmissa on eri henkilöstö. Ylimmän syyttäjän edustajat (tasavallan syyttäjät) toimivat hänen puolestaan ja vain hänen ohjeidensa mukaisesti. Kaikki tasavallan syyttäjälaitoksen syyttäjät ovat julkishallinnon jäseniä, ja heitä, kuten kaikkia muitakin virkamiehiä, säännellään julkishallintoa koskevalla lailla ja julkishallintoa koskevalla määräyksillä, mukaan lukien kurinpitomenettelyt.

¹⁰ Kyproksen perustuslain 112 §.

Riippumattomuus

Oikeuslaitoksen riippumattomuuden tasoa pidetään keskinkertaisena. Kansalaisista 48 prosenttia pitää oikeuslaitoksen riippumattomuutta melko hyvänä tai erittäin hyvänä. Näiden vastausten osuus laski seitsemän prosenttiyksikköä vuonna 2021 verrattuna vuoteen 2020. Yritysten vastaava osuus on 45 prosenttia, ja se on laskenut kolme prosenttiyksikköä vuodesta 2020.¹¹ Käsitys oikeuslaitoksen riippumattomuuden tasosta¹² on ollut keskimäärin tällainen vuodesta 2016.

Parlamentin käsiteltävänä on nykyisen korkeimman oikeuden jakaminen perustuslakituomioistuimeen ja korkeimpaan oikeuteen.¹³ Lakiehdotus toimitettiin parlamentille vuoden 2020 lopussa, ja tekstin viimeistelemiseksi on perustettu tilapäinen komitea.¹⁴ Tässä lakiehdotuksessa säädetään, että ainoastaan tasavallan presidentti nimittää näiden tuomioistuinten tuomarit ja presidentit.¹⁵ Sillä on tarkoitus perustaa ylimmästä tuomarineuvostosta erillinen neuvoo-antava tuomarineuvosto¹⁶, jonka tehtävänä on laatia soveltuvimpien ehdokkaiden luettelo, joka ei sido presidenttiä.¹⁷ On tärkeää, että tällä uudistuksella taataan oikeuslaitoksen riippumattomuus EU:n lainsäädännön mukaisesti ja ottaen huomioon Euroopan neuvoston suositukset¹⁸. Venetsian komission kuuleminen lakiehdotuksesta antaisi varmuuden siitä, että ehdotuksella päästään tähän tavoitteeseen. Lakiehdotuksessa säädetään myös muutoksenhakutuomioistuimen perustamisesta, johon ylin tuomarineuvosto nimittäisi tuomarit ja presidentin. Parlamentti hajotettiin 14. huhtikuuta 2021, sillä 30. toukokuuta järjestettiin parlamenttivaalit, joten keskeneräisistä lakiehdotuksista keskustelea vastavalittu parlamentti.

¹¹ EU:n oikeusalan tulostaulu 2021, kaaviot 48 ja 50.

¹² Käsitukset oikeuslaitoksen riippumattomuudesta on jaoteltu seuraavasti: erittäin huono (alle 30 % vastaajista pitää oikeuslaitoksen riippumattomuutta melko hyvänä tai erittäin hyvänä), huono (30–39 %), keskinkertainen (40–59 %), hyvä (60–75 %) ja erittäin hyvä (yli 75 %).

¹³ Oikeusvaltiokertomus 2020 – Luku: Oikeusvaltiotilanne Kyproksessa, s. 2.

¹⁴ Komitean puheenjohtajana toimii oikeus- ja yleisen järjestyksen ministeri, ja siihen kuuluu yksi edustaja kustakin parlamentin oikeudellisten asioiden valiokuntaan osallistuvasta poliittisesta puolueesta ja Kyproksen asianajajaliiton puheenjohtaja. Oikeus- ja yleisen järjestyksen ministeri kuulee samanaikaisesti korkeinta oikeutta. Kyprokseen tehdyn maavierailun yhteydessä saadut tiedot.

¹⁵ Oikeusministeriöltä Kyprokseen tehdyn maavierailun yhteydessä saatu kirjallinen aineisto.

¹⁶ ”Neuvoo-antava tuomarineuvosto [...] toimii tasavallan presidentin neuvoo-antavana elimenä perustuslakituomioistuimen ja korkeimman oikeuden tuomareiksi nimitettävien ehdokkaiden soveltuvuuden osalta. Neuvoo-antavalla tuomarineuvostolla on kaksi kokoonpanoa sen mukaan, nimitetäänkö tuomari perustuslakituomioistuimeen vai korkeimpaan oikeuteen. Perustuslakituomioistuimen jäsenten nimittämistä koskevassa menettelyssä se koostuu neuvoston puheenjohtajana toimivasta perustuslakituomioistuimen presidentistä, saman tuomioistuimen neljästä vanhimmasta jäsenestä, tasavallan ylimmästä syyttäjistä ja Kyproksen asianajajaliiton puheenjohtajasta. Korkeimman oikeuden jäsenten nimittämistä koskevassa menettelyssä se koostuu neuvoston puheenjohtajana toimivasta korkeimman oikeuden presidentistä, saman tuomioistuimen neljästä vanhimmasta jäsenestä, tasavallan ylimmästä syyttäjistä ja Kyproksen asianajajaliiton puheenjohtajasta. Kyprokseen tehdyn maavierailun yhteydessä saatu lakiehdotus.

¹⁷ Neuvoo-antava tuomarineuvosto laatii nimitettäväksi soveltuviksi katsotuista henkilöistä luettelon, jossa on oltava vähintään kolme kertaa niin monta ehdokasta kuin avoinna olevia virkoja, [...] ja laatii kustakin hakijasta arviointiraportin niin, että nämä raportit toimitetaan aakkosjärjestyksessä tasavallan presidentille. Raportissa esitetään neuvoston perusteltu lausunto kunkin ehdokkaan soveltuvuudesta, ja lausunnon sisältö on neuvoo-antava tasavallan presidentille. Kyprokseen tehdyn maavierailun yhteydessä saatu lakiehdotus.

¹⁸ Euroopan neuvoston ministerikomitean suositus CM/Rec(2010)12, 47 kohta, sekä unionin tuomioistuimen tuomio 20.4.2021, *Repubblika*, C-896/19, ECLI:EU:C:2021:311, 71 kohta, ja unionin tuomioistuimen tuomio 9.4.2021, *A.B. ym.*, C-824/18, ECLI:EU:C:2021:153, 122 kohta.

Ylintä tuomarineuvostoa uudistetaan parhaillaan, jotta se edustaisi paremmin oikeuslaitoksen osia. Vuonna 2020 laaditussa lakiehdotuksessa säädetään ylimmän tuomarineuvoston laajentamisesta. Siihen kuuluisivat nykyisen korkeimman oikeuden jäsenet, uuden korkeimman oikeuden presidentti ja tuomarit, muutoksenhakutuomioistuimen presidentti, aluetuomioistuinten vanhin presidentti, tuomariyhdistyksen puheenjohtaja, ylin syyttäjä ja Kyproksen asianajajaliiton puheenjohtaja. Oikeuslaitos ilmaisi pitävänsä parempana uudistettua ylintä tuomarineuvostoa, joka koostuisi yksinomaan oikeuslaitoksen jäsenistä.¹⁹ Lakiehdotus on ollut vireillä vuoden 2020 lopusta lähtien, eikä sitä hyväksytty ennen parlamentin hajottamista, joka tapahtui aiemmin tänä keväänä.²⁰ On tärkeää, että tässä uudistuksessa otetaan huomioon Euroopan neuvoston suositukset²¹.

Tasavallan syyttäjälaitoksen vahvistamista koskevaa toimintasuunnitelmaa pannaan täytäntöön²², ja suunnitteilla on laki, jolla varmistetaan syyttäjälaitoksen talousarvion riippumattomuus. Uudistukseen²³ sisältyy muun muassa syyttäjälaitoksen erillisten ja itsenäisten osastojen uudelleenjärjestely ja perustaminen ylimmän syyttäjän kahden päätehtävän erottamisen tehostamiseksi, uusien virkojen luominen, menettelyjen järjeistäminen sekä tehtävien ja rekrytointimenettelyjen eriyttäminen. Ylin syyttäjä ja valtiovarainministeriö keskustelevat edelleen syyttäjälaitoksen talousarvion riippumattomuutta koskevasta lakiehdotuksesta.²⁴ Suunnitellun uudistuksen ennakoimiseksi tasavallan syyttäjälaitokseen rekrytoitiin vuoden 2020 lopussa huomattava määrä uusia asianajajia, joista osa käsittelee rikosasioita, muun muassa korruptiotapauksia.²⁵

Laatu

Oikeuslaitoksen digitaalisen siirtymän tehostamiseksi toteutetaan toimenpiteitä, mutta tällä osa-alueella on edelleen vakavia ongelmia. Verkossa on suuren yleisön saatavilla hyvin vähän oikeuslaitokseen liittyvää tietoa.²⁶ Saatavilla on myös hyvin vähän digitaalisia ratkaisuja siviili- tai kauppaoikeudellisten menettelyjen ja hallinto-oikeudellisten menettelyjen käynnistämiseksi ja seuraamiseksi.²⁷ Yksi meneillään olevien uudistusten päätavoitteista on ottaa käyttöön sähköinen tuomioistuinten hallintojärjestelmä.²⁸ Sen täytäntöönpano ja siihen liittyvät julkiset hankintamenettelyt ovat kuitenkin viivästyneet vuodesta 2017. Tällä välin kaikkiin väestörekistereihin ja korkeimpaan oikeuteen on luotu asioiden vireillepanoa varten sähköinen minirekisteri, joka otettiin käyttöön vuonna 2020 ja joka mahdollistaa hakemusten tehokkaamman käsittelyn odottaessa sähköisen

---

¹⁹ GRECO, Fourth Evaluation Round – Second Compliance Report, s. 8, ja Kyprokseen tehdyn maavierailun yhteydessä saadut tiedot.

²⁰ Oikeusministeriöltä Kyprokseen tehdyn maavierailun yhteydessä saadut tiedot.

²¹ Euroopan neuvoston ministerikomitean suositus CM/Rec(2010)12, 27 kohta.

²² Oikeusvaltiokertomus 2020 – Luku: Oikeusvaltiotilanne Kyproksessa, s. 3.

²³ Riippumattomat asiantuntijat tarkastelivat syyttäjälaitoksen toimintaa vuonna 2019. Tämän kertomuksen pohjalta viimeisteltiin toimintasuunnitelma, jonka ministerineuvosto hyväksyi 15. lokakuuta 2019. Toimintasuunnitelmassa esitetään tasavallan syyttäjälaitoksen kattavaa uudistamista.

²⁴ Kyproksen panos oikeusvaltiota koskevaan vuosikertomukseen 2021, s. 2.

²⁵ Kyproksen panos oikeusvaltiota koskevaan vuosikertomukseen 2021, s. 4, ja Kyprokseen tehdyn maavierailun yhteydessä saadut tiedot.

²⁶ EU:n oikeusalan tulostaulu 2021, kaavio 39.

²⁷ EU:n oikeusalan tulostaulu 2021, kaavio 43.

²⁸ Kypros pyytää tässä asiassa apua elpymis- ja palautumistukivälineestä. Sähköistä oikeusjärjestelmää koskeva kokeiluhanke on tarkoitus toteuttaa 12–15 kuukauden kuluessa.

oikeudenkäyttöjärjestelmän kattavaa täytäntöönpanoa.²⁹ Covid-19-pandemia on nopeuttanut rekisterin täytäntöönpanoa.

Yleisölle suunnattuja oikeuskäytäntöä ja lainsäädäntöä koskevia informatiivisia verkkosivustoja on kehitetty edelleen. Kyproksen asianajajaliiton ylläpitämältä verkkosivustolta yleisöllä on avoin ja maksuton pääsy useisiin tietoihin, kuten oikeuskäytäntö- ja lainsäädäntötietokantoihin. Sieltä on pääsy Kyproksen oikeuskäytäntöä, Kyproksen korkeimman oikeuden oikeuskäytäntöä, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntöä ja Kyproksen lainsäädäntöä koskevaan tietokantaan. Korkein oikeus myöntää Kyproksen tuomareille pääsyn kansallisiin ja ulkomaisiin verkkotietokantoihin ja vastaa siitä aiheutuvista kustannuksista.³⁰

Tehokkuus

Oikeuslaitoksella on edelleen sen tehokkuuteen liittyviä vakavia haasteita.³¹ Siviili-, kaupp- ja hallinto-oikeudellisten asioiden ratkaisemiseen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimissa kuluva aika (882 päivää vuonna 2019 ja 737 päivää vuonna 2018) on edelleen EU:n korkeimpia.³² Hallinto-oikeuden alan ensimmäisessä oikeusasteessa menettelyt pitivät (495 päivää vuonna 2019 ja 487 päivää vuonna 2018)³³ ja selvitysaste laski (noin 170 prosenttia vuonna 2019 verrattuna noin 219 prosenttiin vuonna 2018).³⁴ Pafoksen aluetuomioistuimessa on vuoden 2020 syyskuusta alkaen toteutettu käsittelyruuhkan vähentämiseen tarkoitettua kokeiluhanketta. Useiden uusien tuomareiden palkkaamisen jälkeen on perustettu työryhmä, joka keskittyy erityisesti tuomioistuimen asiaruuhkan purkamiseen.³⁵

Tehokkuuteen liittyvien haasteiden käsittelemistä koskevan toimintasuunnitelman täytäntöönpano jatkuu, joskin hieman aikataulusta jäljessä.³⁶ Tässä yhteydessä oikeus- ja yleisen järjestyksen ministeriön vuoden 2020 lopulla laatimassa lakiehdotuksessa säädetään aluetuomioistuinten tuomareiden ja aluetuomioistuinten ylempien tuomareiden siviilioikeudellisen toimivallan lisäämisestä niiden riita-asioiden määrän osalta, joita he voivat käsitellä ja ratkaista, jotta järjestelmä olisi joustavampi.³⁷ Korkeimman oikeuden helmikuussa 2019 tekemää päätöstä, jonka mukaisesti järjestämättömiin lainoihin liittyviä talousriitoja koskevien tuomioistuinmenettelyjen käsittely osoitetaan kuudelle jo palveluksessa olevalle aluetuomioistuimen ylemmälle tuomarille, pannaan edelleen täytäntöön.³⁸

Uudet siviiliprosessisäännöt on hyväksytty. Korkein oikeus hyväksyi 19. toukokuuta 2021 uudet siviiliprosessisäännöt, joilla korvattiin vanhentunut oikeudellinen kehys, joka oli ollut voimassa vuodesta 1958 alkaen.³⁹ Näillä säännöillä, joita ei ole vielä pantu täytäntöön,

²⁹ Kyproksen panos oikeusvaltiota koskevaan vuosikertomukseen 2021, s. 6–7.

³⁰ Kyproksen lainsäädännön verkkosivusto ja Kyprokseen tehdyn maavierailun yhteydessä saadut tiedot.

³¹ Oikeusvaltiokertomus 2020 – Luku: Oikeusvaltiotilanne Kyproksessa, s. 4.

³² EU:n oikeusalan tulostaulu 2021, kaavio 5.

³³ EU:n oikeusalan tulostaulu 2021, kaavio 8.

³⁴ EU:n oikeusalan tulostaulu 2021, kaavio 12.

³⁵ Kyproksen panos oikeusvaltiota koskevaan vuosikertomukseen 2021, s. 9.

³⁶ Oikeusvaltiokertomus 2020 – Luku: Oikeusvaltiotilanne Kyproksessa, s. 4.

³⁷ Kyproksen panos oikeusvaltiota koskevaan vuosikertomukseen 2021, s. 9.

³⁸ Ks. edellinen alaviite.

³⁹ Uudet siviiliprosessisäännöt hyväksyttiin 19. toukokuuta 2021.

pyritään nopeuttamaan oikeudenkäyntimenettelyjä ja lisäämään siviilioikeudellisen menettelyn yleistä tehokkuutta, myös tuomioistuinten päätösten täytäntöönpanon osalta.⁴⁰

II. KORRUPTIONTORJUNNAN KEHYS

Uusi vuosia 2021–2026 koskeva korruption vastainen toimintasuunnitelma on hyväksytty, ja läpinäkyvyydestä ja korruption ehkäisemisestä vastaavan viraston tehtävänä on seurata sen täytäntöönpanoa. Ylimmällä syyttäjällä on yleinen toimivalta nostaa rikossyytteitä, myös korruptiosta. Syyttäjänvirasto antaa oikeudellista neuvontaa korruptionrikoksia tutkiville lainvalvontaviranomaisille. On nimitetty uusi ylin syyttäjä, minkä lisäksi on palkattu uutta henkilöstöä ja uudelleenjärjestelty talousrikosten syyttäjänvirasto. Julkisten tietojen saatavuutta koskevalla uudella lailla parannetaan korruptiontorjunnan lainsäädäntökehystä.

Asiantuntijoiden ja yritysjohtajien käsitys on, että korruptiota esiintyy julkisella sektorilla edelleen suhteellisen paljon. Kypros sai Transparency Internationalin vuoden 2020 korruptionindeksissä 57/100 pistettä ja sijoittui Euroopan unionissa sijalle 12 ja maailmanlaajuisesti sijalle 42.⁴¹ Tämä käsitys on heikentynyt⁴² viiden viime vuoden aikana.⁴³

Korruptiontorjunnan strategista kehystä on tarkistettu. Tasavallan presidentti ja oikeus- ja yleisen järjestyksen ministeri hyväksyivät tammikuussa 2021 vuosia 2021–2026 koskevan korruption vastaisen uuden strategian. Ehdotetut toimenpiteet koskevat läpinäkyvyyttä, vastuuvollisuutta ja korruptiota. Niiden tavoitteena on vahvistaa nykyisiä instituutioita ja luoda uusia suojaotoimia.⁴⁴ Strategiassa on kolme pilaria⁴⁵, jotka on jaettu erityisiin toimiin⁴⁶. Läpinäkyvyydestä ja korruption ehkäisemisestä vastaava virasto (joka toimii oikeus- ja yleisen järjestyksen ministeriön alaisuudessa) on nimittänyt kaksi virkamiestä, joiden tehtävänä on instituutioiden välinen koordinointi ja strategian täytäntöönpano. Kaikilla julkisilla instituutioilla on korruptiontorjuntastrategian yhteyspiste, joka raportoi korruptiontorjuntatoimien täytäntöönpanon edistymisestä niiden omalla vastuualueella. Läpinäkyvyydestä ja korruption ehkäisemisestä vastaava virasto kerää ja keskittää tietoa strategian täytäntöönpanosta ja julkaisee tulokset verkkoalustalla⁴⁷. Lisäksi ministerineuvosto käynnisti vuoden 2020 lopussa kansallisen lahjomattomuutta koskevan ohjelman, joka perustuu Kansainvälisen standardisointijärjestön (ISO) lahjonnan ehkäisyn

⁴⁰ Uusien siviiliprosessisääntöjen hyväksyminen ei edellytä muita lainsäädäntötoimia. Uudistus on pantu täytäntöön Euroopan komission Kyprokselle antaman teknisen tuen perusteella.

⁴¹ Transparency Internationalin korruptionindeksi 2020, s. 2–3. Käsitys korruption tasosta on luokiteltu seuraavasti: alhainen (asiantuntijoiden ja yritysjohtajien käsitystä julkisen sektorin korruptiosta kuvaava pistemäärä yli 79); suhteellisen alhainen (79–60 pistettä), suhteellisen korkea (59–50 pistettä), korkea (alle 50 pistettä).

⁴² Vuonna 2015 pistemäärä oli 61, vuonna 2020 puolestaan 57. Pistemäärä nousee/laskee merkittävästi, kun se muuttuu enemmän kuin viisi pistettä; se paranee/heikentyy, jos muutokset ovat 4–5 pistettä; ja se on suhteellisen vakaa, jos muutokset ovat 1–3 pistettä viiden edellisen vuoden aikana.

⁴³ Viime vuonna raportoidut eurobarometritiedot ihmisten ja yritysten korruptiota koskevista käsityksistä ja kokemuksista päivitetään kahden vuoden välein. Viimeisimmät tietolähteet ovat erityiseurobarometri 502 (2020) ja Flash-eurobarometri 482 (2019).

⁴⁴ Kyproksen panos oikeusvaltiota koskevaan vuosikertomukseen 2021, s. 10.

⁴⁵ Etenkin 1) ennaltaehkäisy, koulutus ja valistus, 2) oikeudelliset toimenpiteet sekä 3) riskien valvonta ja arviointi.

⁴⁶ Muun muassa valtion ja yliopistojen väliset yhteisymmärryspöytäkirjat, ylimmän syyttäjän alaisen korruptiontorjuntayksikön perustaminen, riippumattoman henkilöstöhallintokomission perustaminen ja riippumattoman korruptiontorjuntaviranomaisen perustaminen. Kyprokseen tehdyn maavierailun yhteydessä saadut tiedot.

⁴⁷ Exandas-viestintä- ja tiedotussivusto.

johtamisjärjestelmää koskevaan standardiin (Anti-bribery management systems). Tämän ohjelman täytäntöönpanon valvonnasta vastaa oikeusministeriö.⁴⁸

Julkisten tietojen saatavuutta koskeva laki on hyväksytty, mutta parlamentissa keskustellaan edelleen muusta korruption vastaisesta lainsäädännöstä. Julkisen sektorin tietojen saatavuutta koskeva laki⁴⁹, jolla annetaan luonnolliselle henkilölle tai oikeushenkilölle oikeus tutustua viranomaisen hallussa oleviin tietoihin, tuli voimaan joulukuussa 2020. Riippumattoman korruptiontorjuntaviranomaisen perustamista koskeva lakiehdotus ja lobbausta koskeva lakiehdotus on hyväksytty parlamentin asianmukaisen valiokunnan ensimmäisessä käsittelyssä. Parlamentin instituutio-, meriitti- ja oikeusasiamiesvaliokunta käsittelee edelleen useita lakiehdotuksia, jotka koskevat vaaleilla valittujen luottamushenkilöiden ja valtion virkamiesten varallisuusilmoituksia.⁵⁰ Lopullisen hyväksymisen aikataulusta ei kuitenkaan ole varmuutta.

Virka-aseman väärinkäytöstä määrättäviä seuraamuksia on tiukennettu. Vaaleilla valittujen luottamushenkilöiden tai nimitettyjen virkamiesten virka-aseman väärinkäytöstä⁵¹ määrättävää seuraamusta pidennettiin maaliskuussa 2021 kolmen vuoden vankeusrangaistuksesta seitsemän vuoden vankeusrangaistukseen.⁵²

Ylimmän syyttäjän virasto jatkaa valmiuksiensa parantamista. Vuoden 2020 kesäkuun lopussa nimitettiin uusi ylin syyttäjä. Ylimmän syyttäjän virasto on hiljattain palkannut 24 ensimmäisen tason asianajajaa, jotka on valtuutettu nostamaan syytteitä talousrikoksista, mukaan lukien korruptiosta, ja kolme virkamiestä on siirretty henkilöstöosastosta ylimmän syyttäjän virastoon. Vuosina 2013–2020 tutkittiin 149 korruptiotapausta, joista 20 johti tuomioon (mukaan lukien viisi tapausta, jotka koskivat korkea-arvoisia virkamiehiä ja poliittisesti vaikutusvaltaisia henkilöitä).⁵³ Yksi erityinen riskialue, jota säännellään urheilukilpailujen manipuloinnin torjuntaa koskevalla lailla⁵⁴, on johtanut useisiin käynnissä oleviin korruptiotutkimuksiin (12 tapausta vuonna 2020 ja kolme tapausta vuonna 2021) ja eturistiritatutkimuksiin (kaksi tapausta vuonna 2020 ja yksi tapaus vuonna 2021), mutta asioissa ei ole toistaiseksi vielä annettu tuomioita.⁵⁵ Ylin syyttäjä koordinoi vuoden 2020 aikana vedonlyöntiyhdistyksen ja poliisin kanssa urheilukilpailujen manipuloinnin torjuntaa koskevan lain täytäntöönpanoa koskevia kokouksia.⁵⁶

Hallitus on perustanut tutkintakomission selvittämään Kyproksen sijoittajien kansalaisuusjärjestelyjä. Vastauksena ulkomaisiin henkilöihin ja korkea-arvoisiin virkamiehiin kohdistuviin korruptioväitteisiin (mukaan lukien poliittisesti vaikutusvaltaisten henkilöiden mahdollinen osallistuminen) ylin syyttäjä nimitti 7. syyskuuta 2020

⁴⁸ Oikeusministeriöltä Kyprokseen tehdyn maavierailun yhteydessä saadut tiedot.

⁴⁹ Vuoden 2017 julkisen sektorin tietojen saatavuutta koskeva laki (184(I)/2017).

⁵⁰ Kyproksen panos oikeusvaltiota koskevaan vuosikertomukseen 2021, s. 11.

⁵¹ Rikoslain 105 §.

⁵² Kyproksen panos oikeusvaltiota koskevaan vuosikertomukseen 2021, s. 17.

⁵³ Ylimmän syyttäjän virastolta Kyprokseen tehdyn maavierailun yhteydessä saadut tiedot. Vertailun vuoksi voidaan todeta, että vuoden 2020 oikeusvaltiokertomuksen Kyprosta koskevassa luvussa ilmoitettiin, että vuosina 2013–2018 tutkittiin tai oli tutkittavana yhteensä 120 korruptiotapausta, joista 98 oli saatettu päätökseen ja 22 oli edelleen tutkittavana. 47 tapausta odotti käsittelyä tai oli käsiteltävänä. Korruptiosta tuomittiin 37 henkilöä 26 tapauksessa. Näistä 12 oli korkean tason korruptiotuomioita, mukaan lukien ylimmän syyttäjän sijainen, edustajainhuoneen jäseniä ja entisiä ministereitä.

⁵⁴ Vuoden 2017 laki 180(I).

⁵⁵ Ylimmän syyttäjän virastolta Kyprokseen tehdyn maavierailun yhteydessä saadut tiedot.

⁵⁶ Ks. edellinen alaviite.

ministerineuvoston pyynnöstä tutkintakomission, jonka tehtävänä oli tutkia kaikki vuosina 2007–2020 Kyproksen sijoittajien kansalaisuusjärjestelyn mukaisesti myönnetyt kansalaisuudet. Tutkintakomissio tutki tiettävästi 6 779 sijoituksiin perustuvaa kansalaisuuden myöntämistä.⁵⁷ Sen huhtikuussa 2021 julkaisemien alustavien päätelmien mukaan yli 53 prosenttia kaikista tutkituista kansalaisuuden myöntämisistä oli lainvastaisia.⁵⁸ Euroopan komissio on käynnistänyt Kyprosta vastaan sijoittajien kansalaisuusjärjestelyä koskevan rikkomusmenettelyn.⁵⁹

Talousrikosten syyttäjänvirasto on järjestetty uudelleen. Vuonna 2020 talousrikosten tutkintavirasto organisoitiin uudelleen kahdeksi osastoksi niin, että yksi osasto on vastuussa talousrikosten tutkinnasta ja toinen osasto toimii tukiosastona, jossa on kaksi poliisitutkijaa ja neljä oikeustutkinnallista tilintarkastajaa. Tukiosaston toiminta alkoi helmikuussa 2021.⁶⁰ Se antaa ristikkäistukea muille yksiköille taloustiedusteluanalyysin ja epäilyttäviä henkilöitä koskevien due diligence -tarkastusten avulla. Viraston haasteena on kuitenkin edelleen pätevän henkilöstön houkutteleva ja säilyttäminen.⁶¹ Jotkin talousrikosten tutkinnat viivästyvät, koska rahoituslaitokset reagoivat hitaasti tuomioistuinten todisteiden esittämisestä koskeviin määräyksiin ja joissakin kansainvälisissä tapauksissa siksi, että väitteiden mukaan ulkomaiset viranomaiset vastaavat keskinäistä oikeusapua koskeviin pyyntöihin hitaasti.⁶² Vuonna 2020 toteutettiin yksi menetetyksi tuomitseminen, joka koski neljää vastaajaa, joista yksi oli virkamies.⁶³

Poliisin lahjomattomuuden parantamiseksi on otettu käyttöön uusia välineitä, kuten väärinkäytösten paljastamisen verkkoalusta. Poliisin sisäisten asioiden yksikkö, joka vastaa poliisin korruptiota koskevien syytösten tutkimisesta, perusti vuonna 2020 verkkoalustan väärinkäytösten paljastamista varten. Se on sen jälkeen saanut 141 kantelua⁶⁴, joista 36 on jo tutkittu (näistä 21 on myöhemmin hylätty). Ratkaistuista asioista ei ole saatavilla tietoja. Poliisin sisäisten asioiden yksikkö hyväksyi vuoden 2021 alussa poliisin käytäntesäännöt, joissa keskitytään korruption torjuntaan (sisällytetty olemassa oleviin poliisin eettisiin sääntöihin⁶⁵), ja selitti toimivaltuuksiaan yhteisön tiedotuslehtisessä. Jos poliisiviranomaiseen kohdistuu korruptioepäilyjä, poliisin sisäisten asioiden yksikkö voi päättää suorittaa epäilylle niin kutsutun lahjomattomuustestin. Korruptioepäilyistä ilmoitetaan ylimmälle syyttäjälle, mutta kurinpitösäännösten rikkomiseen viittaavat seikat toimitetaan mahdollisia korjaavia toimenpiteitä varten poliisin johtajalle. Vuosina 2018–2020

⁵⁷ Ks. Sigma Live, 7.6.2021, kansalaisuutta koskeva raportti.

⁵⁸ Kyprokseen tehdyn maavierailun yhteydessä saadut tiedot ja Kathimerini-lehden juttu niin kutsuttuja kultaisia passeja koskevan väliraportin toimittamisesta ylimmälle syyttäjälle, ”Interim report on golden passport delivered”, 10.6.2021; Kyproksen tutkintakomission väliraportti kansalaisuuden myöntämisestä ulkomaisille sijoittajille ja liikemiehille koskevasta menettelystä, 16.4.2021.

⁵⁹ Euroopan komissio, Investor citizenship schemes: European Commission opens infringements against Cyprus and Malta for ”selling” EU citizenship, 20. lokakuuta 2020, INFR(2020)2300 Euroopan komissio, *Kesäkuun kooste rikkomuspäätöksistä: tärkeimmät päätökset*, 9. kesäkuuta 2021. Rikkominen koskee sitä, että Kypros ei ole noudattanut vilpittömän yhteistyön periaatetta ja unionin kansalaisuutta koskevia velvoitteitaan, sillä se on tarjonnut kansalaisuutta ennalta määrättyjä maksuja ja sijoituksia vastaan.

⁶⁰ Poliisin talousrikosten tutkintavirastolta Kyprokseen tehdyn maavierailun yhteydessä saadut tiedot.

⁶¹ Ks. edellinen alaviite.

⁶² Kyproksen panos oikeusvaltiota koskevaan vuosikertomukseen 2021, s. 25.

⁶³ Kyproksen panos oikeusvaltiota koskevaan vuosikertomukseen 2021, s. 16.

⁶⁴ Kyproksen panos oikeusvaltiota koskevaan vuosikertomukseen 2021.

⁶⁵ Kyproksen poliisi, poliisin eettiset säännöt.

ylimmän syyttäjän virastoon siirrettiin 13 asiaa, joista yksi johti (langettavaan) tuomioon. Tällä hetkellä vireillä on 11 tutkimusta, joista yksi on vireillä ylimmän syyttäjän virastossa.⁶⁶

Parlamentin jäsenten eturistiriidoista on annettu uusia säännöksiä. Edustajainhuone hyväksyi helmikuussa 2021 jäsentensä menettelysäännöt, joiden säännökset koskevat yhteensopimattomuutta, varallisuusilmoituksia, lahjoja ja lobbausta.⁶⁷ Sääntöjen noudattamista valvoo erityinen parlamentin valiokunta. Muiden virkamiesten osalta käynnissä olevassa hankkeessa pyritään voimassa olevan julkishallintoa koskevan lain⁶⁸ lisäksi laatimaan eturistiriitoja koskevat yhteiset periaatteet kaikkien alojen virkamiehille.⁶⁹

Varallisuusilmoituksia koskevan kehityksen täytäntöönpanosta ei ole saatavilla tietoja. Vaikka varallisuusilmoituksia koskevat säännöt ovat voimassa, näiden ilmoitusten oikeellisuuteen ja todentamiseen on liittynyt ongelmia.⁷⁰ Vaikka varallisuuden ilmoittamista koskevien velvoitteiden laiminlyönnistä on olemassa sääntöjä ja seuraamuksia, jotka koskevat myös korkea-arvoisia virkamiehiä ja poliittisesti vaikutusvaltaisia henkilöitä (kuten parlamentin jäseniä ja tasavallan presidenttiä), niiden tehokkuus on epäselvä, sillä varallisuuden ilmoittamista koskevan järjestelmän täytäntöönpanosta ei ole tietoja. Näin ollen viime vuoden kertomuksessa esitetyt ongelmat ovat edelleen ajankohtaisia.

Korruptiosta ilmoittamista koskeva lakiehdotus on odottanut lainsäätäjän hyväksyntää⁷¹ toukokuusta 2017 lähtien. Tässä laissa otettaisiin käyttöön uusia korruptiosta ilmoittavien henkilöiden suojelua koskevia määräyksiä sekä julkisen että yksityisen sektorin osalta.⁷²

Covid-19-pandemian aikana on toteutettu toimia petosten ehkäisemiseksi avustusjärjestelmissä. Työ-, sosiaalihuolto- ja sosiaalivakuutusministeriö on ottanut käyttöön sosiaalivakuutuslaitoksen tietokantaan liitetyn valvontamekanismin, joka mahdollistaa covid-19-pandemiaan liittyvien tukien saajien automaattisen valvonnan (ja jota kutsutaan myös erityisjärjestelmäksi). Ministeriö on vaatinut kyseisten etuuksien palauttamista tapauksissa, joissa erityisjärjestelmän myöntämisperusteita ei noudateta. Terveystieteiden sovellettavat sairaudelta suojautumiseen tarvittavien välttämättömien tarvikkeiden (esimerkiksi hengityssuojainten tai covid-19-tautiltestien) hintakatot ovat yksi toimenpiteistä, joilla pyritään puuttamaan korruptioriskeihin.⁷³

---

⁶⁶ Kyproksen tehdyn maavierailun yhteydessä saadut tiedot.

⁶⁷ Kyproksen panos oikeusvaltiota koskevaan vuosikertomukseen 2021. On syytä huomata, että vuoden 2020 oikeusvaltiota koskevan vuosikertomuksen Kyproksen oikeusvaltiotilannetta koskevan luvun kahdeksannella sivulla todetaan, että vaikka hallituksen jäsenillä, virkamiehillä ja syyttäjillä on menettelysäännöt, edustajainhuoneen jäseniin ei sovelleta vastaavia säännöksiä. Menettelysäännöissä on tarkoitus antaa ohjeita siitä, miten parlamentin jäseniä koskevia eturistiriitoja voidaan ehkäistä ja hallita.

⁶⁸ Vuoden 1990 julkishallintoa koskeva laki nro 1 ja vuoden 2015 julkishallintoa koskevan lain muuttamista koskeva laki nro 100(I).

⁶⁹ Kyproksen panos oikeusvaltiota koskevaan vuosikertomukseen 2021, s. 12.

⁷⁰ Oikeusvaltiokertomus 2020 – Luku: Oikeusvaltiotilanne Kyproksessa, s. 8.

⁷¹ Kyproksen panos oikeusvaltiota koskevaan vuosikertomukseen 2021, s. 12.

⁷² Lakiehdotuksen mukaisesti ne, jotka ovat suoraan osallisina korruptiossa mutta jotka vapaaehtoisesti ilmoittavat asiasta poliisille ja/tai tekevät yhteistyötä viranomaisien kanssa niin, että se johtaa tapauksen kattavaan tutkintaan ja syytteen nostamiseen, voivat saada kyseisestä rikoksesta määrättävää rangaistusta lievemmän rangaistuksen (enintään puolet enimmäisrangaistuksesta).

⁷³ Kyproksen panos oikeusvaltiota koskevaan vuosikertomukseen 2021, s. 13–14.

III. TIEDOTUSVÄLINEIDEN MONIARVOISUUS JA VAPAAUS

Kyproksen tasavallan perustuslain 19 §:ssä taataan sananvapauden ja tiedonsaantioikeuden erityinen oikeudellinen ja muodollinen suoja. Johdetun oikeuden säännöksillä varmistetaan nimenomaisesti toimittajien oikeus suojella lähteitään ja edistetään tiedotusvälineiden moniarvoisuutta radio- ja televisioalalla. Julkisen sektorin tietojen saatavuutta koskeva laki (2017)⁷⁴ tuli useiden viivästysten jälkeen voimaan joulukuussa 2020. Sen tavoitteena on sisällyttää tämä tiedonsaantioikeus johdettuun lainsäädäntöön. Lailla vahvistetaan puitteet ja edellytykset viranomaisten hallussa olevien tietojen julkiselle saatavuudelle ja perustetaan tietovaltuutetun tehtävä. Tarkoituksena on, että kahdella erillisellä lakiehdotuksella, jotka on määrä hyväksyä vuoden 2021 jälkipuoliskolla, Kyproksen lainsäädäntö saatetaan yhdenmukaiseksi audiovisuaalisia mediapalveluja koskevan direktiivin kanssa ja lehdistönvapautta vahvistetaan⁷⁵. Kypros on jakanut valtionavustusta, joka koostuu pääasiassa mainostuloista ja jota on maksettu tiedotusvälineille covid-19-pandemiaa koskevaa tiedottamista varten.

Audiovisuaalisia mediapalveluja sääntelevän Kyproksen radio- ja televisioviranomaisen riippumattomuuden vahvistamiseksi on esitetty⁷⁶ muutoksia. Radio- ja televisiolähetystoiminnan harjoittajia koskevaan lakiin 7(I)/1998 ehdotetut muutokset on annettu parlamentille, ja niillä on nimenomaisesti tarkoitus vahvistaa viranomaisen toiminnallinen ja tosiasiallinen riippumattomuus yhdenmukaistamalla laki audiovisuaalisia mediapalveluja koskevan direktiivin kanssa.⁷⁷ Lisäksi Kyproksen radio- ja televisioviranomaisen hallituksen jäsenten valintakriteerit ovat ministerineuvoston päätöksellä 87/869 käyttöön otetun Kyproksen julkishallinnon säännösten mukaisia, millä varmistetaan, että hallituksen jäsenillä on korkea ammattipätevyys.⁷⁸

Kyproksen riippumaton lehdistöneuvosto, eli tiedotusvälineisiin liittyviä valituksia käsittelevä komitea, koostuu 13 jäsenestä, ja se vastaa sekä painetun että sähköisen uutismedian itsesääntelystä. Jos lehdistönvapauden ja tiedotusvälineiden toiminnan turvaamista koskeva lakiehdotus⁷⁹ hyväksytään, valituksia käsittelevä komitea sisällytetään lainsäädäntöön.⁸⁰ Vaikka hallitus ei puutu millään tavoin valituksia käsittelevän komitean toimintaan eikä kohdistaa siihen oikeudellisesta valvontaa, tiedotusvälineiden moniarvoisuuden seurantavälineen raportissa huomautetaan, että covid-19-pandemia ja siihen liittyvät irtisanomiset ovat pahentaneet pitkäaikaisia ongelmia, minkä vuoksi komitean työ

---

⁷⁴ Julkisen sektorin tietojen saatavuutta koskeva laki 184(I)/2017.

⁷⁵ Kypros on kavunnut vuoden 2020 jälkeen yhden sijan verran Toimittajat ilman rajoja -järjestön lehdistönvapausindeksissä, ja se on maailmanlaajuisessa tarkastelussa 26. sijalla ja EU:ssa 13. sijalla. Toimittajat ilman rajoja – Kypros. Kypros on kavunnut vuoden 2020 jälkeen yhden sijan verran Toimittajat ilman rajoja -järjestön lehdistönvapausindeksissä, ja se on maailmanlaajuisessa tarkastelussa 26. sijalla ja EU:ssa 13. sijalla.

⁷⁶ 4. maaliskuuta 2021.

⁷⁷ Kyproksen panos oikeusvaltiota koskevaan vuosikertomukseen 2021, s. 20.

⁷⁸ Kyproksen panos oikeusvaltiota koskevaan vuosikertomukseen 2021, s. 19.

⁷⁹ Vuoden 2021 lakiehdotus lehdistönvapauden ja tiedotusvälineiden toiminnan turvaamisesta Kyproksen tasavallassa.

⁸⁰ Sanomalehtien ja aikakauslehtien kustantajien liitto, yksityisten sähköisten tiedotusvälineiden omistajat ja Kyproksen journalistiliitto perustivat tiedotusvälineisiin liittyviä valituksia käsittelevän komitean vuonna 1997.

keskittyy suurelta osin työpaikkojen ja palkkojen turvaamiseen ja vähemmän toimitukselliseen riippumattomuuteen.⁸¹

Kyproksen sääntelykehystä, jolla jo mahdollistetaan tiedotusvälineiden tietynasteinen omistuksen läpinäkyvyys audiovisuaalisen median alalla, odotetaan vahvistettavan. Tiedotusvälineiden moniarvoisuuden seurantavälineen vuoden 2021 raportissa muistutetaan tiedotusvälineiden moniarvoisuuden seurantavälineen vuoden 2020 raportissa esitetyistä ongelmista ja vahvistetaan siinä esiin tuodut riskitasot, jotka liittyvät nykyisten säännösten tehokkaaseen täytäntöönpanoon ja sellaisen kehyksen puuttumiseen, jolla taattaisiin painetun lehdistön ja digitaalisten tiedotusvälineiden omistajuuden läpinäkyvyys, mikä vaikeuttaa lopullisten omistajien tai ristiinomistamisen tunnistamista ja todentamista näillä aloilla. Parhailaan lausuntokierroksella olevalla lakiehdotuksella pyritään korjaamaan nämä puutteet⁸² velvoittamalla kaikki tiedotusvälineet julkaisemaan tilintarkastetut tilinpäätökset, joissa annetaan tiedot tosiasiallisista edunsaajista.⁸³

Käytössä on edelleen mekanismeja, joilla turvataan tiedotusvälineiden poliittista riippumattomuutta ja ehkäistään eturistiriitoja. Valtion maksamaa ilmoitustoimintaa ei edelleenkään säännellä millään tavoin, ja valtio on myöntänyt 700 000 euron suuruisen avustuksen, jonka tiedotusvälineet ovat saaneet pääasiassa mainostuloina covid-19-pandemiaan liittyvästä yleisölle suunnatusta tiedottamisesta. Tiedotusvälineiden moniarvoisuuden seurantavälineen vuoden 2021 raportin mukaan myönnettyt tuet ovat monipuolisempia kuin aiemmissa järjestelmissä, minkä lisäksi niillä on merkittävästi pienennetty resurssien valtiosääntelyä koskevaan indikaattoriin liittyvää riskitekijää.⁸⁴ Samassa raportissa todetaan myös, että poliittiseen riippumattomuuteen liittyvät riskit ovat yleisesti ottaen vähentyneet (59 %:sta 55 %:iin), vaikka toimituksellinen riippumattomuus on edelleen vaarassa ja vaikka siihen liittyy suuri riski, sillä tiedotusvälineiden omistajat ajavat poliittisia päämääriä, mikä johtaa jonkinasteiseen toimituksen henkilöstön itsesensuuriin.⁸⁵ Kehitteillä on yksityiskohtainen mekanismi, jolla säännellään valtion mainoskampanjoiden mainostulojen maksamista covid-19-pandemian jälkeen.⁸⁶

Vaikka suorat uhkaukset ovat edelleen harvinaisia, on raportoitu tapauksesta, jossa toimittajaa on häiritty ja tarkkailtu verkossa. Toimittajien lähteiden suojelua koskevat sääntelytakeet on otettu käyttöön. Kun lehdistönvapauden ja tiedotusvälineiden toiminnan turvaamista koskeva lakiehdotus hyväksytään, oletuksena on, että se vahvistaa sananvapautta koskevia takeita sekä verkossa että sen ulkopuolella.⁸⁷ Sidosryhmät ovat ilmaisseet huolensa erääseen tutkivaan toimittajaan⁸⁸ kohdistetusta vainoamisesta, kyberhyökkäyksestä ja vakavasta digitaalisesta häirinnästä erityisesti sosiaalisen median kautta.⁸⁹ Euroopan neuvoston foorumi journalismin suojelun ja toimittajien turvallisuuden edistämiseksi ei ollut

⁸¹ Tiedotusvälineiden moniarvoisuuden seurantaväline 2021, s. 10.

⁸² Vuoden 2021 lakiehdotus lehdistönvapauden ja tiedotusvälineiden toiminnan turvaamisesta Kyproksen tasavallassa.

⁸³ Kyproksen panos oikeusvaltiota koskevaan vuosikertomukseen 2021, s. 19–20.

⁸⁴ Tiedotusvälineiden moniarvoisuuden seurantaväline 2021, s. 14.

⁸⁵ Ks. edellinen alaviite.

⁸⁶ Kyproksen panos oikeusvaltiota koskevaan vuosikertomukseen 2021, s. 20–21, ja Kyprokseen tehdyn maavierailun yhteydessä saadut tiedot.

⁸⁷ Kyproksen panos oikeusvaltiota koskevaan vuosikertomukseen 2021, s. 20–21, ja lehdistö- ja tiedotustoimistolta Kyprokseen tehdyn maavierailun yhteydessä saadut tiedot.

⁸⁸ Organized Crime and Corruption Reporting Project, *Cypriot Journalist Says He is Being Spied on and Fears for His Life*.

⁸⁹ Toimittajat ilman rajoja – Kypros.

julkaissut oikeusvaltiota koskevan vuosikertomuksen 2020 jälkeen yhtään Kyproksen tasavaltaa koskevaa varoitusta.

IV. MUUT HALLITUSJÄRJESTELMÄN OSIEN KESKINÄISEEN VALVONTAAN LIITTYVÄT INSTITUTIONAALISET KYSYMYKSET

Kyproksen tasavalta on presidentin johtama tasavalta. Kyproksen presidentti on sekä valtion että hallituksen päämies. Edustajainhuone on parlamentti, ja sillä on lainsäädäntövalta. Sekä edustajilla että ministereillä on oikeus tehdä lainsäädäntöaloitteita. Korkein oikeus on toimivaltainen arvioimaan lakien perustuslaillisuutta sen käsiteltäväksi saatettavien asioiden yhteydessä.⁹⁰ Kyproksessa on useita kansallisia riippumattomia viranomaisia, järjestöjä ja instituutioita, jotka pyrkivät suojelemaan ja turvaamaan ihmisoikeuksia.

Sidosryhmien osallistumisen parantamiseksi toteutetuista toimenpiteistä huolimatta julkista kuulemista ei aina toteuteta politiikan suunnittelun ja laadinnan varhaisessa vaiheessa. Lainsäädännöstä järjestetään vain harvoin avointa julkista kuulemista⁹¹ paremman sääntelyn hankkeen yhteydessä tehdystä sitoumuksesta ja valtiovarainministeriön ja tasavallan syyttäjälaitoksen kiertokirjeistä huolimatta.⁹² Yleisö ei pääse helposti osallistumaan lakiehdotuksia koskevaan kuulemisprosessiin, vaan se rajoittuu edustajainhuoneessa käytäviin keskusteluihin. Tässä vaiheessa lakiehdotukset jaetaan oikeusministeriön standardisoidulla jakelulistalla oleville ennalta määritellyille sidosryhmille⁹³, jotta nämä voivat esittää näkemyksensä ja/tai osallistua asiaankuuluvien parlamentin pysyvien valiokuntien keskusteluihin.⁹⁴ Ylin syyttäjä suorittaa lakiehdotuksen ennakkotarkastuksen laillisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden noudattamisen osalta.⁹⁵

Hallitukselle on annettu valtuudet toteuttaa toimenpiteitä covid-19-pandemian torjumiseksi. Kyproksessa ei ole julistettu sen perustuslakiin kirjattua poikkeustilaa. Karanteenilain mukaisia rajoituksia on kuitenkin asetettu. Laki antaa ministerineuvostolle valtuudet⁹⁶ antaa covid-19-pandemiaan liittyviä asetuksia, joita sovelletaan kansalaisiin, viranomaisiin ja yrityksiin.⁹⁷ Kyproksen parlamentti seuraa säännöllisesti kaikkien covid-19-pandemiaan liittyvien toimenpiteiden täytäntöönpanoa.⁹⁸ Hallitukselta saatujen tietojen mukaan rajoitettuihin toimenpiteisiin on tähän mennessä haettu muutosta vain kerran, kun vuonna 2020 nostettiin toimistojen ja muiden työpaikkojen sallittua työntekijämäärää koskeva kanne, joka on edelleen hallintotuomioistuimen käsiteltävänä.⁹⁹

⁹⁰ Suunnitteilla on perustaa perustuslakituomioistuin, joka ottaa hoitaakseen lakien perustuslaillisuuden valvonnan korkeimmalta oikeudelta (ks. I jakso). Kyproksen panos oikeusvaltiota koskevaan vuosikertomukseen 2021.

⁹¹ Perusoikeusviraston panos oikeusvaltiota koskevaan vuosikertomukseen 2021 – Kypros, s. 5.

⁹² Oikeusvaltiokertomus 2020 – Luku: Oikeusvaltiotilanne Kyproksessa, s. 10, ja OECD (2019), sääntelypolitiikan ja hallintotavan indikaattorit – Kypros.

⁹³ Esimerkiksi asianajajaliitto ja kansalaisyhteiskunnan järjestöt. Kyprokseen tehdyn maavierailun yhteydessä saadut tiedot.

⁹⁴ Kyprokseen tehdyn maavierailun yhteydessä saadut tiedot.

⁹⁵ Ylimmän syyttäjän virastolta Kyprokseen tehdyn maavierailun yhteydessä saadut tiedot.

⁹⁶ Toimivalta siirrettiin terveysministerille.

⁹⁷ Covid-19-pandemiaan liittyviä rikoksia ja seuraamuksia koskevasta lainsäädännöstä keskusteltiin ja päätettiin Kyproksen parlamentissa vuonna 2020. Kyprokseen tehdyn maavierailun yhteydessä saadut tiedot.

⁹⁸ Oikeusministeriöltä Kyprokseen tehdyn maavierailun yhteydessä saadut tiedot.

⁹⁹ Kyproksen panos oikeusvaltiota koskevaan vuosikertomukseen 2021, s. 22–24.

Oikeusasiamies on covid-19-pandemian aikana auttanut kansalaisia aktiivisesti. Oikeusasiamies on maaliskuusta 2020 lähtien toteuttanut covid-19-pandemiaa ja ihmisoikeuksien suojelua koskevaa tiedotuskampanjaa.¹⁰⁰ Kansallisten ihmisoikeusinstituutioiden maailmanlaajuinen yhteenliittymä myönsi oikeusasiamiehelle B-statuksen vuonna 2015¹⁰¹, ja akkreditointia tarkistetaan kesäkuussa 2021.¹⁰²

Vaikka asiassa on edistytty jonkin verran, kansalaisyhteiskunnan järjestöjen rekisteröinnissä on edelleen ongelmia.¹⁰³ Euroopan neuvoston ihmisoikeusvaltuutettu¹⁰⁴ otti jälleen esiin nämä ongelmat, jotka koskevat kansalaisjärjestöjen kykyä toimia Kyproksessa ja yhdistyksiä koskevan lainsäädännön täytäntöönpanoa, joka on viime aikoina johtanut useiden kansalaisjärjestöjen poistamiseen rekisteristä. Hallitus on reagoinut näihin ongelmiin¹⁰⁵ ja korostanut, että vuoden 2017 lailla¹⁰⁶ on otettu käyttöön kansalaisjärjestöjen toiminnan avoimuutta ja vastuuvollisuutta koskevia elementtejä, noudattaen sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastaisen toimintaryhmän suuntaviivoja kansalaisjärjestöjen suojelemiseksi terrorismin rahoittamiselta¹⁰⁷ että EU:n viidettä rahanpesuvastaista direktiiviä.¹⁰⁸ Järjestöjen liittojen rekisteröinti on nyt mahdollista suoraan ilman, että niiden jäseniä rekisteröidään erikseen.¹⁰⁹

---

¹⁰⁰ Kansallisten ihmisoikeusinstituutioiden eurooppalaisen verkoston panos oikeusvaltiota koskevaan vuosikertomukseen 2021.

¹⁰¹ Oikeusvaltiokertomus 2020 – Luku: Oikeusvaltiotilanne Kyproksessa, s. 11.

¹⁰² Yhdistyneiden kansakuntien yleinen määräaikaisarviointi (2019) – Kypros hyväksyi seitsemän suositusta kansallisen ihmisoikeusinstituution Pariisin periaatteiden mukaisuuden varmistamiseksi.

¹⁰³ Oikeusvaltiokertomus 2020 – Luku: Oikeusvaltiotilanne Kyproksessa, s. 12.

¹⁰⁴ Euroopan neuvoston ihmisoikeusvaltuutetun Dunja Mijatovićin 18.3.2021 päivätty kirje Kyproksen sisäministerille Nicos Nourisille.

¹⁰⁵ Kyproksen sisäministerin Nicos Nourisin vastaus Euroopan neuvoston ihmisoikeusvaltuutetulle Dunja Mijatovićille (2021).

¹⁰⁶ Yhdistyksiä ja säätiöitä sekä muita niihin liittyviä asioita koskeva laki. Kyproksen panos oikeusvaltiota koskevaan vuosikertomukseen 2020, s. 47.

¹⁰⁷ Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastainen toimintaryhmä (2015), *Combating the abuse of non-profit organisations (Recommendation 8)*, s. 22–23.

¹⁰⁸ Lisäksi hallitus selitti, että kaikkien nykyisten kansalaisjärjestöjen oli muutettava asemaansa ja toteutettava muita toimia, kuten laadittava tilinpäätös ja ilmoitettava rekisterinpitäjälle hallituksen jäsenet 31. joulukuuta 2019 mennessä. Noin 6 500 kansalaisjärjestöstä 3 500 noudatti asetettua määräaika. Niille, jotka eivät olleet toteuttaneet vaadittuja toimia vuoden 2019 loppuun mennessä, annettiin uusi mahdollisuus toteuttaa toimet lokakuuhun 2020 mennessä. Suurin osa asianomaisista kansalaisjärjestöistä ei tehnyt mitään aloitetta uuden määräajan noudattamiseksi. Niistä 2 020 tapauksesta, joissa kansalaisjärjestöjen rekisteröinti evättiin, on tehty 60 hallinnollista muutoksenhakupyynnöä. Muutoksenhakuviranomainen (yleinen kirjaaja) on 23 tapauksessa kumonnut rekisterinpitäjän päätöksen jättää kansalaisjärjestö rekisteröimättä. Vain yksi kansalaisjärjestö on vuoden 2020 lopussa riitauttanut rekisteröimättä jättämistä koskevan hallinnollisen päätöksen korkeimmassa oikeudessa, ja asia on vireillä.

¹⁰⁹ Perusoikeusviraston panos oikeusvaltiota koskevaan vuosikertomukseen 2021 ja lain 104(I)/2017 44 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on muutettuna lailla 118(I)/2020: *Vähintään viisi (5) ulkomaista tai kotimaista yhdistystä, säätiötä, voittoa tavoittelematonta järjestöä tai muuta samankaltaista voittoa tavoittelematonta oikeushenkilöä, joilla on yhteinen tarkoitus ja jollei niihin sovellettavasta lainsäädännöstä muuta johdu, voi perustaa liittoja ja/tai yhdistyksiä ja rekisteröityä sellaisiksi rekisterinpitäjän ylläpitämään rekisteriin edellyttäen, että niiden säännöissä määrätään, että niiden toimintaan sovelletaan tasavallassa sovellettavaa lakia.*

Jollei kansainvälisten kansalaisjärjestöjen oikeushenkilöllisyyttä koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen ratifiointia koskevasta vuoden 2003 laista johdu, tällaisia liittoja ja/tai yhdistyksiä voidaan perustaa myös vastaavien ulkomaisten järjestöjen kanssa edellyttäen, että niiden säännöissä määrätään, että niiden Kyproksen tasavallassa toteutettavaan toimintaan sovelletaan lakia, jota sovelletaan tasavallan alueella.

Liite I: Lähteet aakkosjärjestyksessä*

* *Luettelo oikeusvaltiota koskevaan vuoden 2021 vuosikertomukseen liittyvän kuulemisen yhteydessä saaduista vastauksista on saatavilla osoitteessa <https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/rule-law/rule-law-mechanism/2021-rule-law-report-targeted-stakeholder-consultation>.*

CEPEJ:n vuonna 2020 tekemä tutkimus oikeuslaitosten toimivuudesta EU:n jäsenvaltioissa.

Euroopan komissio (2020), *Investor citizenship schemes: European Commission opens infringements against Cyprus and Malta for "selling" EU citizenship*, INFR(2020)2300 (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_1925).

Euroopan komissio (2020), *Oikeusvaltiokertomus 2020 – Oikeusvaltiotilanne Euroopan unionissa*.

Euroopan komissio (2021), EU:n oikeusalan tulostaulu.

Euroopan komission uutishuone (2021), *Kesäkuun kooste rikkomuspäätöksistä: tärkeimmät päätökset* (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/inf_21_2743).

Euroopan neuvoston ihmisoikeusvaltuutetun Dunja Mijatovićin kirje Kyproksen sisäministerille Nicos Nourisille (2021) (<https://rm.coe.int/letter-to-mr-nicos-nouris-minister-of-interior-of-cyprus-by-ms-dunja-m/1680a1c09b>).

Euroopan neuvoston ministerikomitea (2010), *Ministerikomitean suositus CM/Rec(2010)12 jäsenvaltioille tuomarien riippumattomuudesta, tehokkuudesta ja vastuualueista*.

GRECO (2020), *Fourth Evaluation Round – Second Compliance Report on Cyprus on corruption prevention in respect of members of parliament, judges and prosecutors* (<https://rm.coe.int/fourth-evaluation-round-corruption-prevention-in-respect-of-members-of/1680a06389>).

Kathimerini (2021), *Interim report on golden passports delivered* (<https://knews.kathimerini.com.cy/en/news/interim-report-on-golden-passports-delivered>).

Kyproksen asianajajaliitto (2021), Kyproksen asianajajaliiton panos oikeusvaltiota koskevaan vuosikertomukseen 2021.

Kyproksen hallitus (2021), Kyproksen panos oikeusvaltiota koskevaan vuosikertomukseen 2021.

Kyproksen korkein oikeus (2021), Kyproksen korkeimman oikeuden panos oikeusvaltiota koskevaan vuosikertomukseen 2021.

Kyproksen sisäministerin Nicos Nourisin vastauskirje Euroopan neuvoston ihmisoikeusvaltuutetulle Dunja Mijatovićille (2021) (<https://rm.coe.int/reply-of-mr-nicos-nouris-minister-of-the-interior-of-cyprus-to-the-lett/1680a1cb15>).

Kyproksen tasavallan puheenjohtajuuden Exandas-viestintä- ja tiedotusvirasto (<https://exandas.presidency.gov.cy/>).

Kyproksen tutkintakomissio (2021), *Väliraportti kansalaisuuden myöntämisestä ulkomaisille sijoittajille ja liikemiehille koskevasta menettelystä* ([https://www.pio.gov.cy/assets/pdf/newsroom/2021/04/Interim_Report_27_04_2021\(pdf\).pdf](https://www.pio.gov.cy/assets/pdf/newsroom/2021/04/Interim_Report_27_04_2021(pdf).pdf)).

OECD (2019), sääntelypolitiikan ja hallintotavan indikaattorit – Kypros.

Organized Crime and Corruption Reporting Project, *Cypriot Journalist Says He is Being Spied on and Fears for His Life* (<https://www.occrp.org/en/daily/12631-cypriot-journalist-says-he-is-being-spied-on-and-fears-for-his-life>).

Perusoikeusvirasto (2021), perusoikeusviraston panos oikeusvaltiota koskevaan vuosikertomukseen 2021.

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastainen toimintaryhmä (2015), *Combating the abuse of non-profit organisations (Recommendation 8)* (<http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/BPP-combating-abuse-non-profit-organisations.pdf>).

Sigma Live (2021), Kansalaisuutta koskeva raportti (<https://www.sigmalive.com/news/politics/795517/ekthesi-politografiseonto-53-ektos-nomikou-plaisioupeitharxikes-efthynes>).

Tiedotusvälineiden moniarvoisuuden ja vapauden keskus (2021), Tiedotusvälineiden moniarvoisuuden seurantaväline 2021 – Kyprosta koskeva raportti (linkki lisätään, kun se on saatavilla).

Toimittajat ilman rajoja (2021), lehdistönvapausindeksi 2021 – Kypros (<https://rsf.org/en/cyprus>).

Toimittajat ilman rajoja (2021), Toimittajat ilman rajoja -järjestön panos oikeusvaltiota koskevaan vuosikertomukseen 2021.

Transparency International (2021), Korruptioindeksi 2020.

Viestinnän pääosasto (2019): *Flash Eurobarometri 482: Yritysten suhtautuminen korruptioon EU:ssa.*

Viestinnän pääosasto (2020): *Erytiseurobarometri 502: Korruptio.*

Liite II: Maavierailu Kyprokseen

Komission yksiköt järjestivät huhtikuussa 2021 virtuaalokokouksia seuraavien tahojen kanssa:

- Oikeusministeriö
- Korkein oikeus
- Kyproksen asianajajaliitto
- Läpinäkyvyydestä ja korruption ehkäisemisestä vastaava virasto
- Poliisi – sisäisten asioiden yksikkö
- Poliisi – talousrikoksia tutkiva yksikkö
- Radio- ja televisioviranomainen
- Lehdistö- ja tiedotustoimisto
- Ylimmän syyttäjän edustajat
- Sisäministeriö – media
- Cyprus Integrity Forum -järjestö

* Lisäksi komissio tapasi seuraavien organisaatioiden edustajia useissa horisontaalisissa tapaamisissa:

- Amnesty International
- Center for Reproductive Rights
- CIVICUS
- Civil Liberties Union for Europe
- Civil Society Europe
- Euroopan kirkkojen konferenssi
- EuroCommerce
- European Center for Not-for-Profit Law
- Lehdistön ja tiedotusvälineiden vapauden eurooppalainen keskus
- European Civic Forum
- Euroopan journalistiliitto
- European Partnership for Democracy
- Euroopan nuorisofoorumi
- Front Line Defenders
- Human Rights House Foundation
- Human Rights Watch
- ILGA-Europe
- Kansainvälinen lakimieskomissio (ICJ)
- Kansainvälinen ihmisoikeuksien liitto (FIDH)
- Kansainvälisen perhesuunnittelujärjestöjen liiton eurooppalainen verkosto (IPPF EN)
- Kansainvälinen lehdistöinstituutti (IPI)
- Netherlands Helsinki Committee
- Open Society European Policy Institute
- Philanthropy Advocacy
- Protection International
- Toimittajat ilman rajoja
- Transparency International EU